Българска фондация Биоразнообразие

Адрес
ул. Триадица 6
Офис 504, София 1000
България

E-mail
bbf@biodiversity.bg
bbf.biodiversity.bg

Изх. № 51/14.10.2026

Министерство на околната среда и водите
София 1000, бул. Княгиня Мария Луиза № 22
e-mail: edno_gishe@moew.government.bg

СТАНОВИЩЕ

От **Българска фондация Биоразнообразие (БФБ),** ЕИК 121540285, със седалище и адрес на управление и кореспонденция: гр. София 1000, ул. „Триадица“ № 6, ет. 5, офис 504, e-mail: bbf@biodiversity.bg, представлявана от изпълнителния директор Йорданка Славова

Относно: *Обществени* консултации на *проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Устройствен правилник на Министерство на околната среда и водите (МОСВ)*

Българска фондация Биоразнообразие (БФБ) е неправителствена природозащитна организация с дългогодишен опит в опазването и възстановяването на биологичното разнообразие, защитените територии и мрежата „Натура 2000“, както и в прилагането на националното и европейското законодателство в областта на околната среда. В работата си БФБ съчетава експертна природозащитна дейност, участие в разработването и изпълнението на политики и планове за управление, мониторинг и възстановяване на природни местообитания, работа със заинтересовани страни и активно участие в процедури по превантивна дейност и обществени консултации. Поради това предлаганите промени в структурата и функционирането на МОСВ и неговите регионални звена имат пряко значение за областите, в които Фондацията работи, и за ефективното прилагане на природозащитното законодателство в страната.

БФБ подкрепя необходимостта от подобряване на организацията, координацията и професионалния капацитет в системата на Министерството на околната среда и водите. Натрупаните през годините проблеми – неравномерна натовареност между регионалните инспекции, различия в административната практика, недостиг на експерти по отделни направления, припокриване на контролни функции и затруднена координация – са реални и изискват решение.

Предложеният модел обаче не е само вътрешна административна реорганизация. Той променя териториалната и функционалната архитектура, чрез която държавата прилага екологичното законодателство на регионално ниво: преобразуват се 15 РИОСВ в 7 правоприемащи структури, прехвърля се контролът по Закона за водите от басейновите дирекции към РИОСВ, променят се щатни структури и се централизират административни функции. Тези промени имат пряко отношение към превантивните процедури, контрола на място, Натура 2000, защитените територии, достъпа на гражданите и НПО до администрацията и способността на системата да реагира при нарушения.

В този смисъл БФБ не защитава непременно сегашния модел от 15 РИОСВ и не твърди, че действащата система функционира оптимално**. Нашето възражение е друго: от публикуваните материали не може да се направи обоснован извод, че именно предложеното намаляване до 7 инспекции е най-подходящото решение и че то ще подобри, а няма да отслаби, изпълнението на екологичните и природозащитните функции.**

1. Обхват и характер на предложената структурна реформа

Проектът обединява няколко различни по характер промени, които взаимно се усилват: намаляване на броя на РИОСВ; преразпределяне на щатни бройки и ръководни функции; прехвърляне на служители и контролни функции от басейновите дирекции; промени в централната администрация на МОСВ; прехвърляне на архиви, имущество и неприключени преписки. Всяка от тези промени поотделно изисква организационна подготовка. Прилагането им едновременно от 1 януари 2027 г. създава значителен преходен риск.

Затова ефектът от реформата следва да се оценява не чрез броя на структурите и очакваните бюджетни икономии, а чрез резултата върху основните функции: качество и срокове на превантивните процедури, капацитет за проверки на място, управление на Натура 2000 и защитените територии, контрол по водите, обработване на сигнали, административнонаказателна дейност и взаимодействие с обществеността.

2. Нормативна рамка на преобразуването на РИОСВ

Публикуваният пакет не съдържа цялата нормативна рамка, необходима за реалното преобразуване на РИОСВ. В проекта на постановление са посочени седемте бъдещи центъра и се урежда общо правоприемството по отношение на имущество, архив, служители и права и задължения. Не е уредено обаче кои действащи инспекции се преобразуват във всяка от новите структури и какъв ще бъде териториалният обхват на всяка от тях.

Това е съществено, защото съгласно чл. 14, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, броят и териториалният обхват на РИОСВ се определят с правилник на министъра. Действащият Правилник за устройството и дейността на РИОСВ продължава да урежда 15 инспекции и техните територии, а проект за неговото изменение не е част от обществената консултация.

Без този елемент не може да се оцени реалното въздействие на реформата. Не може да се прецени как например ще се промени натоварването на отделните инспекции, кои територии ще се обслужват от един център, какви ще са разстоянията за проверки на място, кои офиси ще останат действащи и как ще бъдат разпределени експертите.

БФБ смята, че преди окончателното приемане на структурната реформа следва да бъде публикуван и обсъден пълният нормативен модел на новите РИОСВ, включително техните териториални обхвати, местни звена и структура. В противен случай обществената консултация се провежда върху непълен модел, а реалните последици се оставят за последващо уреждане.

3. Предварителна оценка на въздействието

3.1. Определяне на проблема

В предварителната оценка като един от проблемите е формулирана необходимостта от уреждане на правоотношенията, архивите и съпътстващите последици от преобразуването на 15 РИОСВ в 7. Това обаче описва последиците от вече избрано решение, а не първопричината, която налага държавна намеса.

Реалният проблем би следвало да бъде формулиран чрез конкретни слабости в дейността на сегашната система – например недостатъчен или неравномерно разпределен капацитет, различна натовареност, забавяне на процедури, недостатъчен контрол, трудности при реакция по сигнали, липса на дигитализирани и обединени архиви, дублиране на функции, или

прекомерни административни разходи. Едва след доказването на тези проблеми може да се търси най-подходящият организационен модел.

3.2. Цели на реформата

В оценката целта отново е формулирана преимуществено като преструктуриране, централизация и прехвърляне на ресурси. Това са средства за постигане на резултат, а не самият резултат.

Целта следва да бъде формулирана измеримо: например намаляване на времето за реакция по сигнали, увеличаване на броя и качеството на проверките, намаляване на просрочените преписки, по-равномерна натовареност на експертите, по-добро проследяване на изпълнението на условията в решенията и по-висока ефективност на природозащитното управление. Без такива цели не може впоследствие да се установи дали реформата е успешна.

3.3. Данни и показатели за обосноваване на структурната промяна

В материалите липсва достатъчно представяне на данните, върху които се основава изводът, че сегашната структура не работи достатъчно ефективно и че намаляването на броя на РИОСВ ще подобри работата. За подобна промяна са необходими поне сравними данни за:

- численост, свободни щатове, текучество и квалификационен профил на служителите по отделните РИОСВ;
- причини за незаети щатове, текучество и напускане на служители, включително чрез анализ на възнагражденията, натовареността, възможностите за професионално развитие, условията на труд и фактори, които може да правят работата в РИОСВ непривлекателна за квалифицирани експерти;
- брой и вид на процедурите по ОВОС, ЕО и оценка за съвместимост и средна продължителност на тяхното приключване;
- брой преписки, приключени извън нормативно установените срокове, продължителност и причини за забавянията, както и натрупване на неприключени производства;
- брой и вид на извършените проверки, установени нарушения, принудителни административни мерки и последващ контрол;
- показатели за ефективността на последващия контрол – изпълнение на дадени предписания, повторяемост на нарушенията и предприети действия при неизпълнение;
- брой сигнали и жалби и време за реакция по тях;
- брой жалби срещу административни актове и решения на РИОСВ, техният предмет и резултатът от обжалването;
- брой съдебни производства срещу актове на РИОСВ, дял на отменените или върнати за ново произнасяне актове и основните основания, поради които съдът е установил пороци в административната дейност;
- брой контролирани обекти и пространственото им разпределение;
- брой и площ на защитените зони и защитените територии и сложност на природозащитните функции;
- натовареност на отделните експерти и структурни звена, включително брой преписки, проверки, сигнали и други административни производства на един експерт;

- степен на дигитализация на архивите и преписките на отделните РИОСВ, формати, в които се поддържа информацията, и наличие на единна електронна система за търсене, както и времето, необходимо за намиране на информация по предходни производства;
- разходи за обща и специализирана администрация и конкретно очаквани икономии от преобразуването;
- измерими показатели за качеството на работа на отделните РИОСВ, които да позволят сравнение между сегашното състояние и резултатите след реформата.

Особено важно е да се разграничат структурните проблеми от проблемите, свързани с условията на труд и управлението на човешките ресурси. Ако основната причина за незаетите длъжности и загубата на експерти е ниското възнаграждение, високото натоварване, ограничените възможности за развитие или липсата на достатъчна институционална подкрепа, териториалното окрупняване само по себе си няма да реши проблема и може дори да го задълбочи. Затова оценката на кадровия капацитет следва да включва не само броя на щатните длъжности, но и анализ на причините за тяхната незаетост и за напускането на опитни служители.

По същия начин понятието „ефективност“ не следва да се използва абстрактно. То трябва да бъде измервано чрез ясни показатели – спазване на нормативните срокове, устойчивост на административните актове при обжалване, своевременност на контрола, изпълнение на предписанията, качество на мотивите в решенията и способност за проследяване на кумулативните въздействия и дългосрочните природозащитни цели. Само при наличие на такива показатели може да се установи дали проблемът е в броя и териториалната организация на РИОСВ или в кадровия капацитет, управлението и организацията на работа.

3.4. Варианти за действие

Предварителната оценка практически сравнява два варианта – запазване на сегашното положение и приемане на предложения модел. Това е недостатъчно за структурна промяна с такъв мащаб.

Реалистични алтернативи, които следва да бъдат сравнени, включват запазване на 15 РИОСВ при централизиране само на общите административни услуги; преразпределение на щатове между инспекциите според натовареността; обединяване само на отделни инспекции с доказано ниска натовареност; създаване на регионални специализирани експертни центрове при запазване на местни контролни звена; междуинспекционни екипи за редки специализирани компетентности; поетапно или пилотно преструктуриране.

Само сравнение между няколко действително възможни модела може да покаже дали намаляването от 15 на 7 е най-подходящото решение.

3.5. Очаквани въздействия

За предпочетения вариант оценката не идентифицира съществени отрицателни въздействия, въпреки че самата реформа включва съкращаване и преразпределение на щатове, преместване на функции, промяна на териториалното покритие и едновременно поемане на нови контролни правомощия.

Това не отговаря на реалния риск от прехода. При подобна промяна следва да бъдат разгледани поне временен спад в административния капацитет, напускане на експерти, забавяне на висящи процедури, нарастване на времето за пътуване при проверки, загуба на институционална памет, затруднено взаимодействие между БД и РИОСВ и намаляване на достъпа на гражданите и НПО до местната администрация.

Поради това БФБ смята, че оценката следва да бъде преработена така, че да съдържа реален анализ на рисковете и не само очакваните положителни ефекти.

4. Териториален обхват, месторабота и кадрови капацитет

Критичен въпрос, който остава неясен, е къде ще работят служителите от преобразуваните РИОСВ. Формалното запазване на служебните и трудовите правоотношения не означава автоматично запазване на експертния капацитет.

Ако служителите трябва да бъдат преместени към седалищата на правоприемащите инспекции, съществува реална вероятност част от тях да напуснат. Това би засегнало именно най-трудно заменимия ресурс – експерти с дългогодишно познаване на местните територии, защитени зони, предприятия, процедури, съдебни спорове и проблемни обекти.

Ако се предвижда запазване на досегашните работни места чрез изнесени офиси, това следва да бъде изрично определено като част от реформата. Не може едновременно да се твърди, че се създават по-ефективни регионални структури, без да е ясно как ще бъде организирано присъствието на експертите на терен.

БФБ смята, че за всяка нова РИОСВ трябва да бъде публикувана кадрова и териториална карта: седалище, изнесени работни места, брой експерти по направления, обслужвана територия, основни контролирани обекти и натовареност.

5. Контролни функции и време за реакция

Контролът по околната среда е силно зависим от възможността за бърза реакция на място. При замърсяване на река, незаконни дейности в защитени територии, унищожаване на местообитания, нерегламентирано третиране на отпадъци, аварии и сигнали за непосредствен риск времето за пътуване е част от ефективността на контрола.

При значително увеличаване на териториалния обхват има риск по-голяма част от работното време на инспекторите да бъде използвана за придвижване, а не за проверки. Затова ефектът трябва да бъде оценен чрез конкретни маршрути, средни разстояния, брой обекти и необходима честота на проверките. Без такава оценка не може да се направи извод, че концентрацията на контрола ще повиши неговата ефективност.

По тази причина БФБ предлага да се въведат стандарти за минимална времева рамка за реакция по сигнали и за териториално покритие на контролните екипи.

6. Прехвърляне на контрола по Закона за водите

БФБ разбира и по принцип подкрепя логиката да се разграничат органът, който управлява водния ресурс и издава разрешителни, от органа, който осъществява последващия контрол по изпълнението на условията. Прехвърлянето на контролни служители от басейновите дирекции към РИОСВ може да намали дублирането и да създаде по-ясна отговорност.

Това обаче не решава автоматично въпроса за координацията. Управлението на водите остава организирано на басейнов принцип, докато РИОСВ ще работят в друг териториален обхват. В резултат разрешителното, мониторинговите данни, оценката на състоянието на водното тяло и последващият контрол ще бъдат разпределени между различни администрации.

Затова преди влизането в сила на промяната трябва да има единен информационен и процедурен протокол между БД и РИОСВ: достъп в реално време до разрешителни и изменения, общи идентификатори на обекти и водни тела, автоматично уведомяване за промени и нарушения, правила при трансгранични и междуобластни случаи, обмен на мониторингови данни и ясно определена отговорност при противоречие или пропуск.

В противен случай рискът е едно съществуващо институционално припокриване да бъде заменено с институционална празнина между управление и контрол.

7. Превантивни процедури по ОВОС, ЕО и оценка за съвместимост

РИОСВ изпълняват не само контролни, но и превантивни функции. Именно тук местната експертиза и институционалната памет са особено важни. Оценката на едно инвестиционно

предложение не се изчерпва с конкретната преписка; тя изисква познаване на предходни процедури, други инвестиционни намерения, кумулативен натиск, състояние на защитени зони и вече поставени условия.
Окрупняването би могло да има положителен ефект, ако създаде по-големи експертни екипи и реална специализация. Но при липса на кадрови стандарти може да се получи обратното – повече преписки на един експерт, по-слабо познаване на територията и по-формално разглеждане на кумулативните въздействия.
Необходима е гаранция, че експертите от преобразуваните инспекции ще бъдат запазени, че няма да се прекъсва експертната приемственост по текущите производства и че при сложни случаи ще има механизъм за вътрешна експертна проверка и включване на специалисти от други регионални структури.

8. Управление на защитените зони от Натура 2000

Предложеното преструктуриране има пряко отношение към регионалното управление на мрежата Натура 2000. Анализът на дейността на съществуващите звена по Натура 2000 в РИОСВ, извършен от БФБ по публични данни, предоставени от 15-те РИОСВ в България показва, че техните функции не се свеждат до провеждане на отделни административни процедури. Те включват работа по целите и мерките за опазване, подготовка и подпомагане на управленски документи, поддържане и използване на пространствени и други данни, координация със заинтересованите страни, проследяване на изпълнението на мерки и участие в интегрирането на изискванията на Натура 2000 в други планове, програми и инвестиционни процеси.
Този функционален профил е различен както от процедурите по оценка за съвместимост на конкретни планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, така и от последващия контрол. На практика обаче между отделните РИОСВ съществуват значителни различия в организацията на работата. В някои инспекции функциите по управление на Натура 2000 са сравнително ясно обособени, докато в други същите експерти участват едновременно в обработването на голям обем преписки по оценка за съвместимост, становища по инвестиционни намерения и други текущи задачи. Анализът ни показа съществени различия и в кадровото обезпечаване, натовареността и квалификационния профил на експертите. В отделни РИОСВ специализираният капацитет по Натура 2000 е изключително ограничен спрямо броя на защитените зони и обема на процедурите, докато в други е развит по-устойчив екипен модел. Установихме и случаи, в които звената по Натура 2000 подпомагат обработването на стотици становища и решения годишно, независимо че основният замисъл на тези структури е свързан с управлението на мрежата, а не с превръщането им в допълнителен процедурен капацитет.
Именно поради тази неравномерност механичното обединяване на РИОСВ създава риск съществуващите слабости да бъдат пренесени в по-големи структури, вместо да бъдат решени. Увеличаването на териториалния обхват означава повече защитени зони, повече общини, повече заинтересовани страни и по-голям обем инвестиционни намерения в рамките на една администрация. Ако това не бъде съпроводено с ясно функционално обособяване и достатъчен специализиран ресурс, ежедневният поток от процедури и сигнали може постепенно да измести дългосрочните функции по управление на Натура 2000.
Този риск е особено съществен в момента, когато се въвежда новият модел на териториални планове за управление на защитените зони. Тяхното разработване и прилагане изисква устойчив регионален капацитет за работа с природозащитни цели и мерки, географски информационни системи (ГИС) и пространствени данни, мониторинг, оценка на натиска и резултатите от прилаганите мерки, както и постоянна комуникация с местните заинтересовани страни. Това са функции, които не могат да бъдат изпълнявани качествено само чрез централизирана обработка на преписки от административния център на една значително по-голяма РИОСВ. Напротив, те

изискват добро познаване на конкретните защитени зони и натрупана институционална памет за тяхното състояние, натиск, конфликти и предходни решения.
Особено уязвими при подобен модел могат да се окажат малките и фрагментирани защитени зони или зони с високо локално натоварване, които лесно могат да останат на втори план спрямо по-големи и по-познати територии. Затова натовареността на бъдещите звена не може да се определя само по броя или площта на защитените зони. Следва да се отчита броят на защитените видове и типове природни местообитания, интензивността на инвестиционния натиск, броят на процедурите, необходимостта от теренна работа, броят на общините и другите заинтересовани страни и сложността на необходимите природозащитни мерки.
Съществен риск представлява и загубата на експертна приемственост. При Натура 2000 значителна част от реалния административен капацитет се състои в натрупаното познаване на конкретната територия – предходни инвестиционни намерения, кумулативни въздействия, състояние на местообитания и видове, конфликти в земеползването и изпълнение на вече определени условия и мерки. Прехвърлянето на архивите към нова структура не може да замести това знание. Ако при преструктурирането част от опитните експерти напуснат или бъдат пренасочени към други функции, загубата ще бъде много по-голяма от формалното намаляване на определен брой щатни бройки.
Реформата крие и риск от допълнително размиване на необходимата специализация. Управлението на Натура 2000 изисква съчетание от компетентности по екология на видове и местообитания, пространствен анализ и ГИС, природозащитно планиране, оценка на кумулативни въздействия, мониторинг и работа със заинтересовани страни. Самият общ брой служители в една нова РИОСВ не гарантира наличието на тези компетентности. Необходимо е предварително да бъде определен минимален функционален и квалификационен състав на звената, съобразен с реалната сложност на съответната територия.
Отделен въпрос е участието на заинтересованите страни. Работата по Натура 2000 предполага продължителни отношения с общини, собственици и ползватели, земеделски производители, горски структури, научни организации, бизнес и природозащитни НПО. Тези отношения са по същество местни и не могат да бъдат заместени изцяло от комуникация с отдалечен административен център. При окрупняване на РИОСВ следва да бъдат запазени местни експертни и контактни точки и ясно определена отговорност за конкретните защитени зони.
Поради това БФБ смята, че реформата не трябва да се ограничава до преразпределяне на общия брой щатове. За всяка нова РИОСВ следва да бъде направена отделна оценка на необходимия капацитет за управление на Натура 2000, да се гарантира функционалното разграничение между управление на мрежата, оценка за съвместимост и контрол, да се определят минимални квалификационни изисквания и да се осигурят местни експертни звена или фокусни точки. В противен случай съществува риск реформата да запази само формално функциите по Натура 2000, но практически да намали възможността те да бъдат изпълнявани системно и качествено.

9. Неприключени производства, архиви и правоприемство

Проектът предвижда министърът да координира предаването и приемането на документацията по неприключените преписки. Това е необходимо, но недостатъчно за мащаба на реформата.
Към датата на преобразуването ще има висящи процедури по ОВОС, ЕО и ОС, сигнали, проверки, административнонаказателни производства, съдебни дела, контрол по изпълнение на решения и предписания. За всяка категория трябва да е ясно кой е правоприемникът, кой експерт продължава работата, как се запазват сроковете, как се уведомяват страните и как се проследяват вече наложени условия.
БФБ предлага преди влизането в сила на реформата да бъде приет публичен преходен протокол за неприключените производства и да бъде извършена инвентаризация на всички висящи преписки.

Понастоящем само част от информацията е достъпна онлайн – публичните регистри на процедурите по ОВОС и ЕО, решенията и становищата, както и отделни регистри (на защитените територии и зони, на административнонаказателните производства, на контролираните обекти, на сигналите и др.). Тази информация обаче е разпокъсана по сайтовете на 15-те инспекции, публикувана в различни формати (HTML страници, Excel и PDF файлове), а по-старите записи се поддържат в отделни архивни версии на регистрите. Пълните преписки – кореспонденция, протоколи от проверки, предписания, документи по последващия контрол – както и по-старите хартиени архиви не са дигитализирани и не могат да бъдат търсени по стандартизиран начин. Поради това БФБ предлага всички архиви на преобразуваните РИОСВ – преписки по ОВОС, ЕО и ОС, разрешителни, протоколи от проверки, предписания, сигнали, мониторингови данни и пространствена информация – да бъдат изцяло дигитализирани и обединени, заедно с вече наличните електронни регистри, в единна електронна система с лесна и бърза функция за търсене (по обект, възложител, защитена зона, населено място, вид процедура, година и ключови думи). Така натрупаната информация няма да зависи от физическото местонахождение на хартиения архив или от присъствието на конкретен служител. Дигиталният архив е ключово условие за по-добра приемственост между експертите – новоназначени или преместени служители ще могат бързо да се запознаят с историята на всяка територия и обект, с предходни решения, кумулативни въздействия и вече наложени условия и мерки. Това ще ограничи и риска от загуба на институционална памет при напускане на опитни експерти, посочен в т. 8.

10. Обществена консултация и достъп до информация за реформата

Ефективното обществено участие предполага консултацията да се проведе на етап, когато съществуват реални възможности за промяна на модела и когато обществеността разполага с необходимата информация, за да оцени последствията. Този принцип следва както от Закона за нормативните актове, така и от чл. 8 на Орхуската конвенция.

В настоящия случай се обсъжда вече избран модел – 7 РИОСВ – без да е публикуван пълният териториален и организационен модел и при много кратък период между края на консултацията и предвиденото влизане в сила от 1 януари 2027 г.

В този срок трябва едновременно да бъдат анализирани становищата, евентуално преработени проектите, приети съответните нормативни актове, определени териториалните обхвати, организирани работните места, прехвърлени служители, архиви и имущество и променена организацията на контролната дейност. Това поставя основателен въпрос доколко постъпилите предложения могат реално да доведат до промяна в модела.

БФБ смята, че пълният модел на реформата, включително проектът за новата уредба на РИОСВ, анализите и данните, върху които се основава, трябва да бъде публикуван и подложен на нова обществена консултация преди окончателното му приемане.

11. Въздействие върху природозащитните организации и местните заинтересовани страни

Природозащитните неправителствени организации са не само потребители на административни услуги, а участват активно в обществени консултации, процедури по ОВОС и ЕО, оценки за съвместимост, производства за защитени територии и защитени зони. Те подават и сигнали, използват достъп до обществена информация и участват в съдебен контрол.

За тях и за местните граждански инициативи окрупняването може да означава по-голяма институционална дистанция, по-труден достъп до конкретния експерт, по-бавна реакция по сигнали от периферни територии и по-трудно проследяване на висящи производства.

Тези рискове могат да бъдат намалени чрез запазване на местни офиси, ясни контактни лица, пълни електронни преписки, единен портал за процедурите и публично проследяване на сигнали, проверки и последващ контрол.

12. Прозрачност и организация на контролната дейност

В мотивите се посочва, че по-големите структури ще позволят ротация на проверяващите и по този начин ще ограничат корупционния риск. Ротацията може да бъде полезна, но не е достатъчна гаранция сама по себе си.

Ефективната превенция на зависимости изисква ясни критерии за разпределение на проверките, електронна проследимост на действията, възможност за двойни екипи при високорискови обекти, публичност на резултатите и ефективен последващ контрол. В същото време ротацията не трябва да води до загуба на натрупано познаване на конкретните обекти и територии.

БФБ предлага в новия модел да бъдат въведени единни и публични правила за планиране, възлагане, провеждане и отчитане на контролните проверки.

13. Предложения на Българска фондация Биоразнообразие

- Да бъде публикуван пълният нормативен модел на преобразуването на РИОСВ, включително проектът за изменение на Правилника за устройството и дейността на РИОСВ, териториалните обхвати на седемте инспекции, правоприемството и организацията на местните звена.
- Да бъде преработена предварителната оценка на въздействието чрез коректно определяне на проблема, измерими цели, реални алтернативи и анализ на положителните и отрицателните въздействия.
- Да бъдат публикувани данните и анализите, върху които се основава реформата – натовареност, щатове, проверки, сигнали, процедури, контролирани обекти, разходи и очаквани икономии.
- Да бъде извършена кадрова и териториална оценка за всяка нова РИОСВ и да се гарантира запазването на местни работни места и експертен капацитет там, където това е необходимо за ефективен контрол и достъп на обществото.
- Да бъдат въведени минимални кадрови и квалификационни стандарти по биоразнообразие и Натура 2000, ОВОС/ЕО/ОС, води, отпадъци, въздух и индустриален контрол.
- Да се запази функционално обособен капацитет за управление на Натура 2000, различим от текущите процедури по оценка за съвместимост и от контролната дейност.
- Да бъде разработен единен информационен и процедурен протокол между басейновите дирекции и РИОСВ преди прехвърлянето на контролните функции по Закона за водите.
- Да бъде приет публичен преходен план за всички висящи преписки, проверки, съдебни производства, предписания и контролни задължения.
- Да се дигитализират изцяло архивите, преписките и комуникацията по сигнали на отделните РИОСВ в стандартизиран формат и качат в единна електронна система за търсене, за да улесни търсенето едновременно от потребители и от персонала на всяка една РИОСВ.

- Да се въведат измерими показатели за резултата от реформата – време за реакция, брой и качество на проверките, срокове по процедури, просрочени преписки, текучество, натовареност, изпълнение на мерки по Натура 2000 и достъп на обществеността.
- След публикуването на пълния нормативен модел, данните и преработената оценка на въздействието да бъде проведена нова обществена консултация.
- Да бъде извършена публична последваща оценка на реформата след 6, 12 и 24 месеца с участие на научни организации, природозащитни НПО и други заинтересовани страни.

14. Заключение

БФБ не оспорва необходимостта от реформа в системата на МОСВ. Напротив, подобряването на регионалния капацитет, уеднаквяването на административната практика, по-добрата координация и ясното разграничаване на контролните функции са необходими.
В публикувания към момента вид обаче липсват ключови елементи, които позволяват да се оцени дали предложеният модел със седем РИОСВ е действително по-ефективен: няма пълен нормативен модел на новите териториални структури, няма достатъчно публични данни за необходимостта от промяната, не са разгледани реални алтернативи и не са анализирани в достатъчна степен отрицателните и преходните въздействия.
За БФБ най-съществения въпрос не е броят на инспекциите сам по себе си, а дали след реформата държавата ще има повече или по-малко реален капацитет на терен: да реагира навреме, да взема качествени решения, да пази институционалната памет, да управлява Натура 2000, да контролира водите и другите компоненти на околната среда и да осигурява ефективно участие на обществеността.

Поради това смятаме, че предложената реформа не следва да бъде финализирана в настоящия ѝ вид. Необходимо е първо да бъде представен пълният нормативен и организационен модел, да бъде извършена преработена оценка на въздействието, основана на данни и сравнение на реални алтернативи, и едва след това да бъде проведена нова обществена консултация.

С уважение:
Йорданка Славова
Изпълнителен директор

София
14.10.2026 Г.